

Butikskontrollanten

Uppgiftsformulering

Resonera kring olika sätt för Anders att handla i den aktuella situationen.
Använd minst två begrepp i den rödmarkerade rutan nedan i ditt resonemang.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar genom att föra *enkla och till viss del/utvecklade och relativt väl/föra välutvecklade och väl* underbyggda resonemang och använda etiska begrepp och modeller på ett *i huvudsak/relativt väl/väl* fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

- Handlingsalternativ (E-A)
- Motivering (E-A)
- Begrepp (E-A)
- Konsekvensbeskrivningar (C-A)
- Problematisering (A)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven anger i sitt resonemang minst ett relevant sätt för Anders att handla i den aktuella situationen och argumenterar för just det handlingsalternativet genom att använda minst en motivering till ett handlingsalternativ och eleven använder minst ett begrepp.	Eleven anger i sitt resonemang minst två olika relevanta sätt för Anders att handla i den aktuella situationen och argumenterar för just de handlingsalternativen genom att använda minst en motivering för varje handlingsalternativ och eleven anger minst en konsekvens av minst ett handlingsalternativ och eleven använder minst två begrepp.	Eleven anger i sitt resonemang minst två olika relevanta sätt för Anders att handla i den aktuella situationen och argumenterar för just de handlingsalternativen genom att använda minst två motiveringar för varje handlingsalternativ och eleven anger minst en konsekvens av varje handlingsalternativ och eleven använder minst två begrepp och elevens svar innehåller minst en problematisering: av den aktuella situationen (t.ex. att kvinnan kan ljuga) eller genom att exempelvis argumentera både för och emot ett handlingsalternativ.

Vanliga orsaker till att ett svar inte motsvarar nivån för E

- Det saknas motiveringar för handlingsalternativen.
- Eleven använder inga begrepp.
- Eleven använder begreppen fel.

Elevsvar med kommentarer

Exempel på svar nivå E

Anders bör inte anmäla henne för att hon har det redan svårt. Men hon har det redan svårt, så han känner nog empati för henne. Men hon har inte rätt att snatta, så det var dumt gjort av henne och väldigt fel. Men Anders kan ge henne en varning, om han ser henne snatta igen så åker hon dit.

Kommentar

Eleven anger ett relevant sätt att handla, att inte anmäla kvinnan. Eleven argumenterar för detta genom motiveringen att kvinnan redan har det svårt. Eleven anger ytterligare ett sätt att handla, "Men Anders kan ge henne en varning". Eleven argumenterar kort även för detta genom motiveringen att "... om han ser henne snatta igen så åker hon dit". I sitt resonemang använder eleven begreppet empati.

Exempel på svar nivå C

Anders skulle kunna anmäla kvinnan, eftersom att hon genomför ett brott; stöld. Som butikspersonal ska man visa solidaritet med företaget, och följa arbetsmoralen och ta ansvar. Han borde därmed rapportera snatteriet, eftersom livsmedelsaffären lider ekonomisk förlust. I ett annat exempel kan Anders istället för att anmäla kvinnan känna empati eller samhörighet eftersom kvinnan verkar ha det svårt. Många personer kämpar mot fattigdom varje dag. Alla har inte ekonomiska förmåner eller en ekonomi som går ihop, och måste därför kämpa för att pengarna ska räcka.

Kommentarer

Eleven argumenterar för två relevanta sätt att handla, att inte anmäla kvinnan och att anmäla kvinnan.

Olika motiveringar framförs för att anmäla kvinnan: "Anders skulle kunna anmäla kvinnan, eftersom att hon genomför ett brott; stöld. Som butikspersonal ska man visa solidaritet med företaget, och följa arbetsmoralen och ta ansvar." Kvinnan ska anmälas eftersom hon begår ett brott. Dessutom ska man vara solidarisk med företaget som butikspersonal, annars går företaget ekonomiskt dåligt. Eleven anger med andra ord även en konsekvens av detta handlingsalternativ, dvs. att företaget går dåligt om Anders inte ingriper. Eleven använder sig även av en motivering för att inte anmäla kvinnan: "I ett annat exempel kan Anders istället för att anmäla kvinnan känna empati eller samhörighet eftersom kvinnan verkar ha det svårt." Eleven använder begreppen ansvar och empati.

Exempel på svar nivå A

Han skulle kunna låta bli att anmäla henne, eftersom han tycker synd om henne och känner empati. Om han inte anmälde henne så skulle hon kunna ge maten till sina barn utan problem. Han skulle antagligen inte känna sig så skyldig som om han hade anmält henne, och han skulle nog känna sig glad över att ha kunnat hjälpa denna kvinna lite grann. Men om någon fick reda på vad han hade gjort så kunde ju dock han få problem och kanske förlora jobbet eftersom han inte följt sina plikter och anmält henne. I stället såg han ju till att hon kom undan med det. Och med ganska stor trolighet så skulle kvinnan fortsätta stjäla mat och kanske även andra saker. Han skulle också kunna anmäla henne eftersom han inte ville få problem med sitt jobb, och för att polisen kanske kunde hjälpa kvinnan. Om hon blev anmäld så kunde kanske polisen hjälpa henne med sina ekonomiska problem och se till att barnen blev omhändertagna. Det kanske hade känts svårt att anmäla henne, men jag tror att det hade varit det rätta.

Kommentar

Eleven resonerar om två relevanta sätt att handla, att inte anmäla kvinnan och att anmäla henne.

Olika motiveringar framförs för att anmäla kvinnan, som att polisen kan hjälpa henne, så att hon kommer till rätta med sina ekonomiska problem och att butikskontrollanten kan få problem med sitt jobb om han inte anmäler. Med andra ord ingår här även konsekvenser i motiveringarna till detta handlingsalternativ: Kvinnan kan en bättre ekonomi och Anders kan få problem på sitt arbete om han struntar i att anmäla henne.

Eleven använder sig också av flera motiveringar för att inte anmäla kvinnan: *"Om han inte anmälde henne så skulle hon kunna ge maten till sina barn utan problem. Han skulle antagligen inte känna sig så skyldig som om han hade anmält henne, och han skulle nog känna sig glad över att ha kunnat hjälpa denna kvinna lite grann."* I dessa motiveringar framkommer även konsekvenser av detta handlingsalternativ: Kvinnan får mat till barnen, Anders skulle känna sig väl till mods när han hjälper kvinnan.

Eleven använder begreppen empati och plikter.

Eleven problematiserar genom att lyfta fram både argument för och emot möjliga handlingsalternativ i sin diskussion kring situationen, genom att lyfta fram att butikskontrollanten riskerar att förlora sitt arbete om han inte anmäler.